

TUZLA REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

ARAŞTIRMA NO 1: ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU 8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MERKEZİ SINAVI ALGILAMA DÜZEYLERİ VE ÜST ÖĞRENİM KURUMLARINI TERCİH ETME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

TUZLA RAM, MAYIS-2019

ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU 8.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MERKEZİ SINAVI ALGILAMA DÜZEYLERİ VE ÜST ÖĞRENİM KURUMLARINI TERCİH ETME EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

1. GİRİŞ (AMAÇ)

Eğitim alanındaki değişim ve gelişmeler küreselleşen dünyada bir ihtiyaç haline gelmiştir. Günümüz Türkiye'si genç ve potansiyeli yüksek bir nüfusa sahiptir. Bu potansiyelin verimli şekilde kullanılabilmesinde eğitime son derece önemli roller düşmektedir(Aydın, 2008).

Öğretim sürecine ilişkin etkinliklerin en önemli boyutlarından birisi de ölçme ve değerlendirmedir. Eğitim sisteminin ne derecede etkili olduğunun izlenmesi, kontrolü ve daha ileriye götürülebilmesinde temel bir işleve sahiptir. Bu tür temel bir işleve sahip olan ölçme değerlendirme süreci sonunda öğrencilerin kazanmaları beklenen bilgi, beceri ve tutumların hangi düzeyde ya da beklenen düzeyde olup olmadığının saptanması gerekir(Akt., Gündoğdu v.dğr., 2010).

Buradan hareketle bu çalışmanın amacı, 8.sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açılarının ve ortaöğretimde en çok tercih edilen lise türlerinin incelenmesidir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. 8.sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları nasıldır?
2. 8. Sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları ile cinsiyet arasında manidar bir farklılık var mıdır?
3. 8. Sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları ile ortaokul türü arasında manidar bir farklılık var mıdır?
4. 8. Sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları ile sosyoekonomik düzey arasında manidar bir farklılık var mıdır?
5. 8. Sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları ile anne eğitim durumu arasında manidar bir farklılık var mıdır?
6. 8. Sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları ile babanın eğitim durumu arasında manidar bir farklılık var mıdır?
7. 8. Sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları ile lise türleri hakkında bilgi sahibi olunması arasında manidar bir farklılık var mıdır?

8. 8. Sınıf öğrencilerinin merkezi sınava bakış açıları ile merkezi sınav (LGS) hakkında bilgi sahibi olunması arasında manidar bir farklılık var mıdır?
9. 8.sınıf öğrencilerinin en çok tercih etmeyi düşündükleri lise türleri nelerdir?
10. 8.sınıf öğrencilerinin tercih etmeyi düşündükleri lise türü ile ortaokul türü arasında manidar bir farklılık var mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, katılımcılar, kullanılan veri toplama araçları, kullanılan istatistiksel teknikler ve yapılan işlemler hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Tarama modeli, var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip ortaya konmasıdır (Karasar, 2003).

Bu araştırma, ortaokul ve imam hatip ortaokulu 8.sınıf öğrencilerinin merkezi sınavı algılama düzeyleri ve üst öğrenim kurumlarını tercih etme eğilimlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla araştırmanın modeli, tarama modelidir.

2.2. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları Tuzla ilçesinde bulunan 6 eğitim bölgesinde yer alan 27 resmi ortaokul ve imam hatip ortaokullarında eğitim gören öğrencilerden rastgele seçilen 733 öğrenciden oluşmaktadır. Ancak farklı sebeplerden (eksik doldurma gibi) dolayı analize 588 ortaokul öğrencisi alınmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formu ve merkezi sınava yönelik tutumu ve bir üst kurumu seçme eğilimini belirlemek için hazırlanmış anket formu ile elde edilmiştir.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu(Ek-1) katılımcılardan kişisel bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Cinsiyet, ortaokul türü, sosyoekonomik düzey, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu, merkezi sınav(lgs) hakkında bilgisinin olup olmaması ve lise türleri hakkında bilgisinin olup olmaması durumu sorgulanmıştır.

2.3.2. Anket Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu 8.sınıf öğrencilerinin sınava bakış açısını ölçmek ve tercih etmeyi düşündükleri lise türleri hakkında bilgi toplamak amacıyla oluşturulmuştur. 1 sıralama sorusu ve 14 likert tipi sorudan oluşmaktadır(Katılmıyorum-1, Tamamen Katılıyorum-5). 6. ve 9. maddeler ters olarak puanlanmaktadır. Anketten alınan puanın yüksek olması sınava ilişkin olumlu bir bakış açısına sahip olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Toplanması

Tuzla İlçesinde bulunan 6 eğitim bölgesindeki 27 resmi imam hatip ortaokulu ve ortaokulların 8.sınıf öğrencilerinin her birinden rastgele seçilen öğrenci gruplarına anket formları yüz yüze görüşme yoluyla Okul Rehber öğretmenleri ve Müdür yardımcılarının desteğiyle doldurtulmuştur.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan anketlerden elde edilen veriler SPSS 17 programıyla analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak betimlenmiştir.

Araştırmada merkezi sınava yönelik tutum puanlarının belirlenmesi ve destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik tutum puanlarının belirlenmesi için, normallik ve varyans homojenliği sağlanan değişkenlerden cinsiyet, ortaokul türü, merkezi sınav hakkında bilgi sahibi olma ve lise türleri hakkında bilgi sahibi olma değişkenleri için parametrik test istatistiklerinden bağımsız gruplar t testi kullanılmasına karar verilmiştir.

Öğrencilerin merkezi sınava ilişkin tutumların madde bazında değerlendirilmesi ve üst öğrenim kurumlarının seçim önceliğinin belirlenmesi amacıyla frekans değerlerine bakılmıştır.

3. BULGULAR, SONUÇ ve TARTIŞMA

Türkiye'deki bütün ortaokul öğrencilerini, velileri ve öğretmenlerini yakından ilgilendiren ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanan Ortaöğretim Kurumları Merkezi Sınav (LGS) sistemine ilişkin farklı okul öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada yeni uygulamanın güçlü ve zayıf yönlerine, destekleme ve yetiştirme kurslarına ilişkin tutumlara ve ortaokul 8. Sınıf öğrencilerinin bir üst öğrenim kurumunu seçme eğilimlerine ulaşılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde merkezi sınava ilişkin tutumun cinsiyet açısından bir farklılık göstermediği, erkek ve kız öğrencilerin merkezi sınava ilişkin tutumlarının orta düzeyde olumlu olduğu ve öğrencilerin beklentilerini orta düzeyde karşıladığı söylenebilir. Merkezi sınava ilişkin tutumun ortaokul türü açısından farklılık gösterdiği, İmam Hatip Ortaokulu 8. Sınıf öğrencilerinin sınava ilişkin tutumlarının resmi ortaokul 8.sınıf öğrencilerinden daha olumlu olduğu ve yeni sınav sisteminin İmam Hatip Ortaokulu 8.Sınıf öğrencilerinin beklentilerini daha iyi karşıladığı görülmüştür.

Öğrencilerin Ortaöğretim Kurumları Merkezi Sınavına ilişkin bilgi düzeylerine bakıldığında, %80 üzerinde öğrencinin bilgi sahibi olduğu görülmüştür. Yine öğrencilerin bir üst öğrenim kurumu olan lise türleri hakkında bilgi düzeyine bakıldığında, % 75'in üzerinde öğrencinin bilgi sahibi olduğu görülmüştür. Buradan hareketle Tuzla ilçesinde bulunan resmi ortaokul ve İmam hatip ortaokullarında mesleki rehberlik faaliyetlerinin işlevsel olarak sürdürüldüğü ve öğrencilerde olumlu sonuçlar doğurduğu sonucuna ulaşılabılır.

Ortaöğretim Kurumları Merkezi Sınav Sistemine ilişkin anket formu maddeleri incelendiğinde; öğrencilerin; ortalamanın üstünde olumlu karşıladıkları sınav özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Sınava girme zorunluluğunu ortadan kaldırmış olması,
2. Bir ölçme aracı olarak soru sayısının yeterli olması,
3. Öğretmen ve okulun önemini arttırmış olması,
4. Öğrencileri düzenli ve planlı çalışmaya teşvik etmesi,
5. Sadece isteyen öğrencilerin sınava girmesinin yolunu açmış olması,
6. Çalışan öğrenci ile çalışmayan öğrenciyi ortadan kaldırması.

Buradan hareketle Ortaöğretim Kurumları Merkezi Sınav Sistemi birçok yönden beklenen özellikleri karşılaması bakımından öğrenciler açısından uygun bulunmuştur. Yine ölçme

sistemlerinden beklenen soru sayısı yeterliliği, düzenli ve planlı çalışmaya teşvik, çalışan ve çalışmayan öğrenciyi ayırma yeterliliği ve okulun-öğretmenin önemini arttırması bakımından da öğrencilerin tarafından yeterli olduğunun düşünülmesi önemlidir.

Öğrencilerin, ortalamanın altında olumsuz karşıladıkları sınav özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

1. Herhangi bir kurs merkezine gitme ihtiyacını ortadan kaldırmamış,
2. Sınav kaygısının azalmasına katkı sağlamamış,
3. Özel ders ihtiyacını ortadan kaldırmamış,
4. Sosyal etkinliklere yeterli zaman ayırma konusunda katkı sağlamamış,
5. Tek oturum olması uygun bulunmamıştır.

Buradan hareketle; Ortaöğretim Kurumları Merkezi Sınav Sistemi özellikle bir kurs merkezine ya da özel ders alma ihtiyacını ortadan kaldırma bakımından uygun bulunmamıştır. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar da yarışma doğasının olduğu merkezi sınavlara hazırlık sürecinde etüt merkezi, özel ders gibi okul dışı kaynaklara talebin arttığını göstermektedir(Sarier, 2010; Şahin, v.dğr., 2012).Uygulanan farklı sınav sistemleri ve okullardaki destekleme ve yetiştirme kurslarına rağmen Bakanlığın beklentileri doğrultusunda okul dışı kurumlara olan talebin azalmadığı bu çalışmada bir kez daha görülmüştür. Yine yeni sistemin sınav kaygısını azaltmada bir etkisinin olmaması, ortak sınavların bir rekabet ortamı yaratmasından kaynaklı olarak öğrencilerde ister istemez kaygı yarattığı sonucuna ulaştırabilir. Öğrencilerin gelişimlerinde önemli olan sosyal etkinliklere de yeterli zaman ayırmalarına katkı sağlamaması, sistemin olumsuz algılanan diğer bir tarafı olmuştur.

Öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik tutumları incelendiğinde; cinsiyet açısından bir farklılık göstermediği, erkek ve kız öğrencilerin destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik tutumlarının orta düzeyde olumlu olduğu ve öğrencilerin beklentilerini orta düzeyde karşıladığı söylenebilir. Destekleme ve yetiştirme kurslarına yönelik tutumun ortaokul türü açısından farklılık gösterdiği, İmam Hatip Ortaokulu 8. Sınıf öğrencilerinin kurslara ilişkin tutumlarının resmi ortaokul 8.sınıf öğrencilerinden daha olumlu olduğu ve destekleme ve yetiştirme kurslarının İmam Hatip Ortaokulu 8.Sınıf öğrencilerinin beklentilerini daha iyi karşıladığı görülmüştür. Ancak yine de kursların beklentiyi karşılama düzeylerinin bütün gruplarda beklenen düzeyin altında olduğu görülmüştür.

Üst öğrenim kurumu seçim eğilimleri incelendiğinde; Fen ve Anadolu Liselerinin bütün gruplarda en çok tercih edilen lise türleri olduğu görülmüştür. Bunda üniversite yerleştirme

oranlarının belirtilen lise türlerinde yüksek düzeyde seyretmesinin etkisi olduğu düşünülmektedir. Üst öğrenim kurumunu seçme eğilimi cinsiyet açısından incelendiğinde; kız öğrencilerin Fen ve Anadolu Lisesinden sonraki üst kurum tercihlerinin Anadolu İmam Hatip liseleri olduğu, erkek öğrencilerin tercihlerinin ise meslek liseleri olduğu görülmüştür. Bunda öğrencilerin ilerde seçecekleri mesleklere ilişkin toplumsal cinsiyet algısının rol oynuyor olabileceği de düşünülmektedir. Üst öğrenim kurumunu seçme eğilimi ortaokul türü açısından incelendiğinde; İmam Hatip Ortaokulu 8. Sınıf öğrencilerinin yine Fen ve Anadolu Lisesinden sonra tercihlerinin Anadolu İmam Hatip Lisesi olduğu, ortaokul 8.Sınıf öğrencilerinin ise güzel sanatlar ve spor liseleri olduğu görülmüştür. Bu durumun öğrencilerin seçecekleri ortaöğretim kurumlarına uygun olduğunu düşündükleri ortaokul türüne gitmeleri ve iş bulma avantajının etkili olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Arslan, M. ve Öner, F. (2004). Türkiye’de ilköğretimden ortaöğretime geçişin düzenlenmesi üzerine düşünceler ve gelişmiş ülkelerden örnekler. İçinde: *Orta öğretimde yeniden yapılanma sempozyumu 20-22 Aralık 2004, bildiriler (syf..30-48)*. Ankara: MEB Yayınları.

Aydın, S. (2008). Orta ve yükseköğretim kurumlarına öğrenci seçme sistemi: Bir Öneri. (http://www.universite-toplum.org/pdf/pdf_UT_363.pdf)

Demirel, Ö. (2004). *Öğretimde planlama ve değerlendirme: öğretme sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Dinç, E., Dere, İ., ve Koluman, S. (2014). Kademeler Arası Geçiş Uygulamalarına Yönelik Görüşler ve Deneyimler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(17), 397-423.

Gündoğdu, K., Kızıldaş, E. & Çimen, N.(2010). Seviye belirleme sınavına (sbs) ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri (Erzurum il örneği). *İlköğretim Online*, 9(1), 316-330.

Gür, B., Çelik Z. & Coşkun, İ. (2013). Türkiye’de ortaöğretimin geleceği: hiyerarşi mi eşitlik mi?. *Seta Analiz*, 69, 1-26.

Kahveci, S. S. (2009). *Ortaöğretim kurumlarına geçiş sürecinde uygulanan sınavların ailelere maliyetinin ailelerin toplam eğitim harcamaları içindeki payı*. (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

Karadeniz, O., Er, H. ve Tangülü, Z. (2014). 8. Sınıf Öğrencilerinin Sbs’ye Yönelik Metaforik Algıları. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 64-81.

Karasar, N. (2003), *Bilimsel araştırma yöntemi*. (12.baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). T.C. Resmi Gazete, 14574, 24 Haziran 1973.

Sarıer, Y. (2010). Ortaöğretime Giriş Sınavları (OKS-SBS) ve PISA Sonuçları Işığında Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 107-129.

Şad, S.N. & Şahiner, Y.K.(2016). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (teog) sistemine ilişkin öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1), 53-76.

Şahin, S., Uz Baş, A., Şahin Fırat, N. & Sucuoğlu, H. (2012). İlköğretim okulu öğrenci ile öğretmenlerinin ortaöğretime geçiş sistemine ilişkin görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 847-878.

Yavuz, M. (2010). A study on variables that affect class scores of primary education students in placement test. *Elementary Education Online*, 9(2), 705-713.

Türk Dil Kurumu, 2006